

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Павлова Тетяна,
наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

Пріоритетним завданням системи освіти є виховання людини в душі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної і суспільної цінності. Це здійснюється шляхом розвитку валеологічної освіти, повноцінного медичного обслуговування, оптимізації режиму освітнього процесу, створення екологічно сприятливого життєвого простору.

Водночас накопичується чимало даних про те, що освітнє середовище виступає одним із суттєвих факторів ризику здоров'я дітей. Динаміка відстежень патологічної ураженості за результатами профілактичних оглядів учнів свідчить про несприятливі тенденції щодо зниження гостроти зору, слуху, дефектів мовлення, патології кістково-м'язової системи (сколіоз, порушення постави), появу дидактогенних патологій, тривожних станів. У зв'язку з тим створення відповідного середовища в загальноосвітній школі – необхідна умова збереження і зміцнення здоров'я учнів.

Здійснення цієї діяльності потребує безперервного здоров'яформувального супроводження освітнього процесу, який відбувається за певними напрямками і ґрунтується на діагностуванні показників здоров'я учнів, оскільки воно завжди має індивідуальний вимір.

Теоретичні напрацювання і вивчення практики переконують у необхідності реалізації таких із них: чітке визначення пріоритетів щодо збереження і розвитку здоров'я учнів у всіх системоутворювальних компонентах діяльності школи: в цілепокладанні, цінностях, конкретних завданнях, принципах, змісті, технологіях, відповідних матеріальних ресурсах.

Ядром такої роботи визначено навчальний курс «Я досліджую світ», який реалізує здоров'язбережувальну освітню галузь і розгортає програму формування відповідних компетентностей учнів за такими напрямками: виховання усвідомленого ставлення до власного здоров'я як однієї з найвищих

людських цінностей, потреби самопізнання та всебічного самовдосконалення; ознайомлення учнів з основними принципами та закономірностями життєдіяльності людини в природному та соціальному середовищах, спрямованих на збереження життя і зміцнення здоров'я; навчання учнів самозахисту в умовах загрози для життя; навчання методам самооцінки і контролю, стану і рівня здоров'я протягом усіх років навчання.

Конкретна реалізація програми інтегрованого курсу «Я досліджую світ» передбачає такі компетенції учнів: володіє найпростішими гігієнічними навичками; описує можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці; досліджує свій організм, турбується про органи тіла; визначає здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла; розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, наводить приклади поведінки, де виявляється ввічливість, привітність; ухвалює рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки; вирішує конфліктні ситуації мирним шляхом тощо.

Здійснюється оздоровча діяльність через інваріативну частину навчального плану на уроках курсу «Я досліджую світ»; уроків варіативної частини навчального плану, факультативних занять, гуртків та інших форм позакласної діяльності. Водночас у структурі і змісті уроків із усіх предметів базового компоненту навчального плану включають елементи здоров'язбережувального супроводу навчальної діяльності. З цією метою використовуються різні технології (індивідуальне навчання, рівнева диференціація), на уроках проводиться гімнастика для очей з метою зняття зорового напруження (профілактика міопії), втомі, використовуються елементи дихальної гімнастики, фізкультхвилинки й аутотренінги, організовано проводяться динамічні перерви, організовуються подорожі-спостереження, спортивні заходи.

Різноаспектна діяльність педагогічного колективу потребує підвищення фахового рівня педагогів із питань вікової психології і фізіології; навчання різноманітних здоров'язбережувальних і здоров'яформувальних технологій (проведення спеціалізованих семінарів, тренінгів, практичних занять, курсів).

Ефективність роботи у визначеному напрямку залежить також від включеності батьківської громади щодо здоров'язбережувальної компетентності учнів, що значно розширює виховний простір школи, надасть цьому процесу цілеспрямованого характеру.

Ключові слова: здоров'язбережувальна компетентність, молодший школяр, інтегрований курс «Я досліджую світ».

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М., Вашуленко М. С., Мартиненко В. О та інші. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія: К. Педагогічна думка, 2014. 346 с.

2. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с.

3. Початкова освіта: Методичні рекомендації щодо використання в освітньому процесі Типової освітньої програми для 2 класів закладів загальної середньої освіти; типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко); методичні коментарі провідних науковців Інституту педагогіки НАПН України щодо впровадження ідей Нової української школи в початковій освіті; орієнтири для календарно-тематичного планування (2 клас НУШ). К. УОВЦ «Оріон», 2019. 192 с.

4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. 2-ге вид. К.: Грамота, 2013. 504 с